

Investigació Acció Participativa. Interrogants, reptes i possibilitats

Pilar Folgueiras

Grup de Recerca en Educació Intercultural, GREDI

Departament MIDE. Facultat d'educació. Universitat de Barcelona

Investigació Acció Participativa

“Congrés Mundial de IAP” (1997, Cartagena de Indias)

Assumpcions exagerades sobre l’empoderament i la IAP

Dualisme entre activisme i investigació

Sub/sobre estimació del paper del col·lectiu

Capítol de Kemmis and McTaggart (2007) “Participatory Action Research. Communicative Action and the Public Sphere”.

IAP? Estat de la qüestió

Articles publicats (ERIC)

Revistes:

Canadian Journal of Action Research

Ontario Action Researcher

International Journal of Community Research and Engagement

Action Researcher in Education e-Journal

Educational Action Research Journal

Educational Journal in Living Theories

International Journal of Action Research

Enciclopedia 2014 (Coghlan, D and Brydon-Miller, A. 2014). Action Research

Handboks:

Chevalier, Ch. and Buckles, D. (2013). *Handbook for Participatory Action Research, Planning and Evaluation*.

Reason, P. and Bradbury, H. (2008) Handbook of Action Research
Participative Inquiry and Practice *Second Editio*

Congressos: ALARA 9th Action Learning Action Research and 13th Participatory Action Research World Congress 4-7 November 2015

Movements, grups, centres

participatory action research

Evaluado por expertos ⓘ

Límites adicionales - Fecha: Posterior a 01 January 2010

Búsquedas relacionadas Ocultar ▲

- Action research AND Participatory Research
- Action research AND Research methodology
- Action research AND Research methodology
- Action research AND Research methodology

248 Resultados * Buscar en los resultados | Busca

Investigació Acció Participativa

“Enfocament en la investigació social mitjançant el qual es busca la plena participació de la comunitat en l’anàlisi de la pròpia realitat, l’objectiu és promoure la transformació social per a benefici dels participants en la recerca és, per tant, una investigació cap al canvi que al mateix temps realitza accions” (Bartolomé, 1991)

Investigació Acció Participativa

Passar de la relació subjecte/objecte (cibernètica de segon ordre).
Principal objectiu: tornar-se innecessaris

Partir de les demandes sentides o necessitats sentides pels afectats.
Aparèixer espontàniament o després d'una primera etapa de reflexió.

Unir la reflexió i l'acció. Autodiàgnostic + procés sistemàtic

Comprendre la realitat social com una totalitat, concreta i complexa
ahora. Unir micro i macro

Plantejar el procés de IAP com una via de mobilització i emancipació dels
grups socials:

Si el coneixement no implica “transformar la realitat” no és un
veritable coneixement (Freire) “el poder popular que es posa en
pràctica en la IAP” (Fals Borda) (Colectivo IOE, 2003)

La investigació acció participativa té com objectiu transformar la teoria
(Kemmis and McTaggart. 2007)

Investigació Acció Participativa

Chevalier and Buckles, 2013, p. 10

Participació

Concepte polèmic

“Participació: la nova tirania” Cook and Kathari, 2001) (pressa de decisions, dinàmiques i mètode). Participació: de la tirania a la transformació)

Universal (Chevalier and Buckles, 2009).

Polèmic amb l'aplicació

Habermas (1991). Situació ideal del discurs

Tot llenguatge ens situa en situacions de poder perquè està “influenciat” per estratègies de manipulació i resistència (Scott): Llenguatges ocults i llenguatges públics (Scott, 2003)

Dinàmiques de poder (intern i extern). Hickey y Mohan (2004)

Asimetria estratègica simetria tàctica (Villasante)

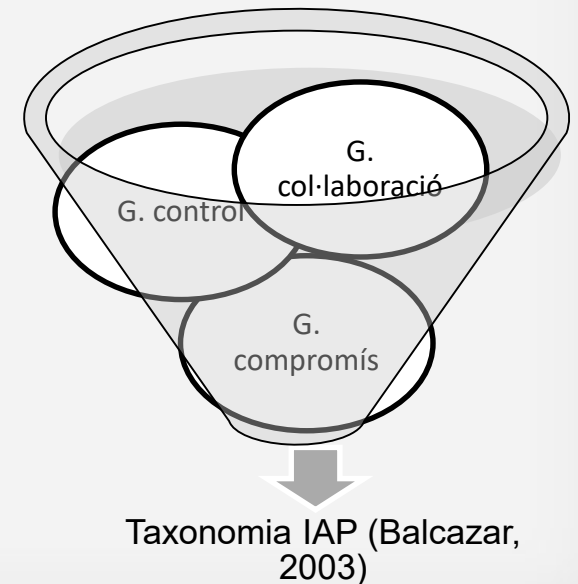
Nivells: taxonomies de participació

Profunditat (què tant)

Amplitud (quants/quantes)

Àrees (temes)

Moments (quan)

Participació

Interrogants

Com combinar nivells/moments, etc. de participació?

- Proposta del SAS (Chevalier and Buckes, 2001, 2009, 2013)

Social Analysis System és una recopilació de tècniques participatives i eines de Software que busquen, entre altres coses;

Promoure l'anàlisi social participatiu

Integrar la investigació amb la acció

És poden fer servir en totes les fases de la investigació

Són rellevants especialment en aquells projectes on hi ha molts participants

Inclouen propostes de calibrar el tipus/nivell de participació en funció de què, com, quan, en què, etc.

- Treballant els lideratges (sociograma comunitari)

Reptes:

Incloure la investigació sobre concepte de participació

Possibilitats:

Els processos participatius donen l'oportunitat de de tenir espais per identificar i analitzar les relacions (Anàlisi de xarxes personals i socials)

Investigació

Com construïm el coneixement?

Tradicionalment, eminentment qualitativa

Contextual (Sabariego, 2013)

Model de producció del coneixement II. (Gibbons, et. 1994; Scott and Gibbons, 2001)

“Generat en el context d’aplicació”. El coneixement ha de ser útil per algú (Greenwood, 2006: 100). Sota el model de producció II, el coneixement per el coneixement deixa de ser útil. És produeix sota una negociació continua

Model de producció del coneixement III (Aroca y Carreño, 2013).

El coneixement ha de ser útil per a incidir en el problemes que tenen les societats actuals

Analitzadors contextuals (Villasante, 2006, 2010)

Estudi de les relacions. Qualsevol fenomen social milloraria si s’estudien les relacions entre les persones

Investigació

Interrogants

Com combinar la participació amb els diferents moments de la investigació?

Com analitzar les dades? (partint de dimensions deductives/inductives)

Reptes:

Conjuntament amb els processos participatius caminar cap a la Integració de mètodes

Possibilitats:

Vincular les recerques a contextos socials

Fer treball en xarxa (re-creant les existents o iniciant noves)

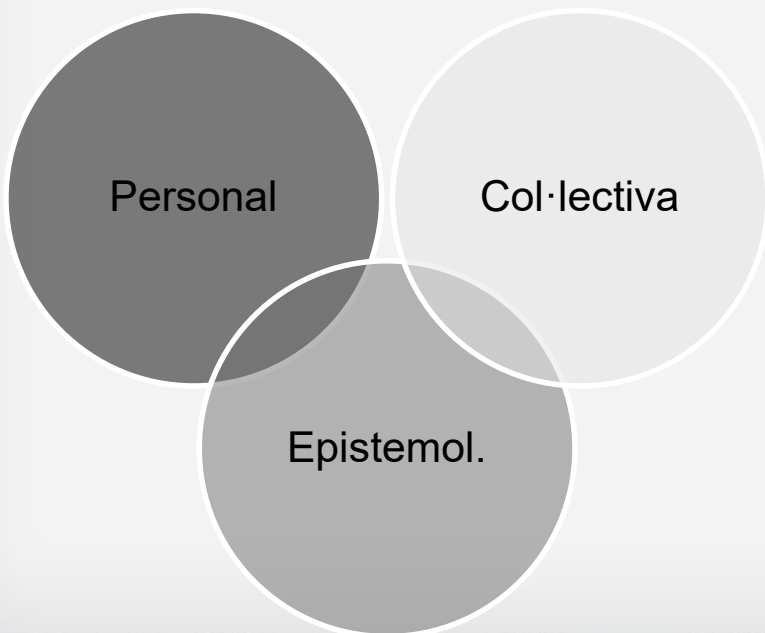

Acció

Per a què? Qualsevol tipus d'acció? Accions per a la “transformació social”

Accions com a resultat del diagnòstic i que ajudin al diagnòstic

“Praxis” (síntesi entre teoria i pràctica) (resultat d'una reflexió-investigació)

R. sobre les relacions socials

R. sobre els atributs i disposicions personals

R. estructural en l'àmbit social del projecte de recerca

R. sobre el procés de recerca (reflexivitat epistemològica, Borg 2012)

Acció

Interrogants:

Com investigar sobre les accions?

Reptes:

Que les accions surtin dels diagnòstics participatius

Possibilitats:

Concretar els resultats del diagnòstic

Afavorir que es puguin iniciar altres processos

El problema de recerca

Falta de participació als Instituts d'Educació Secundària des d'una perspectiva comunitària

Revisió
documental

Altres
recerques
(GREDI)

Estudiant del
màster de
ciutadania

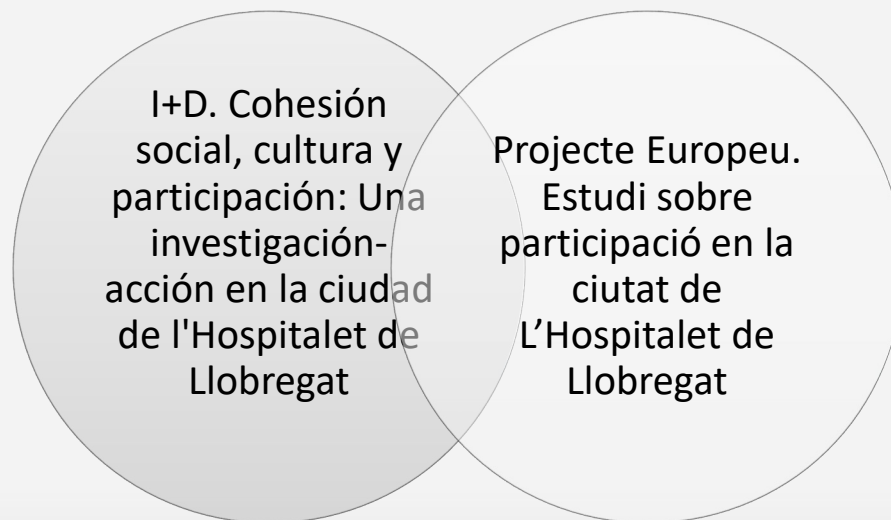
El Grup de Investigació Acció L'Hospitalet

Grup de Investigació Acció Participativa-L'Hospitalet (GIAP-L'H)

Composició

Funcions: 1) Determinar quines són les persones col·lectius, institucions, etc. implicades 2) Efectuar els contactes oportuns 3) Participar en tot el procés

Funcionament: Lideratge compartit

Objectius i fases

1. Consolidar el treball col·laboratiu GIAP-L'H.
2. Efectuar un diagnòstic col·laboratiu en tres barris de la ciutat de L'H.
3. Promoure accions socio-educatives
4. Avaluar el model de treball integrat i les accions realitzades.

Procés de metainvestigació

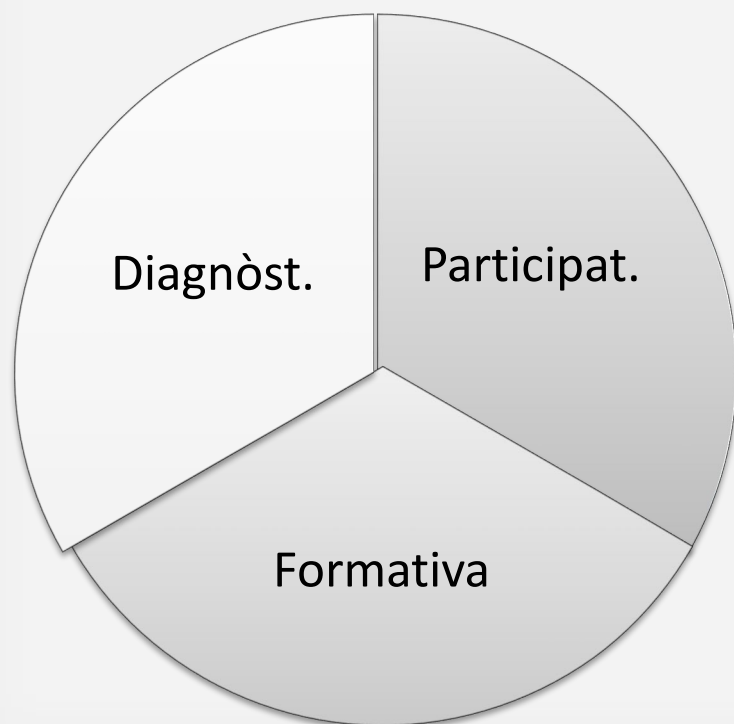
Pre-investigació

Síntomes i demandes i primera identificació de necessitats

Construïda, conjuntament entre els membres del GIAP-L'H

Diagnòstic

Per a què? (procés i tècnica) (Chevalier, 2003)

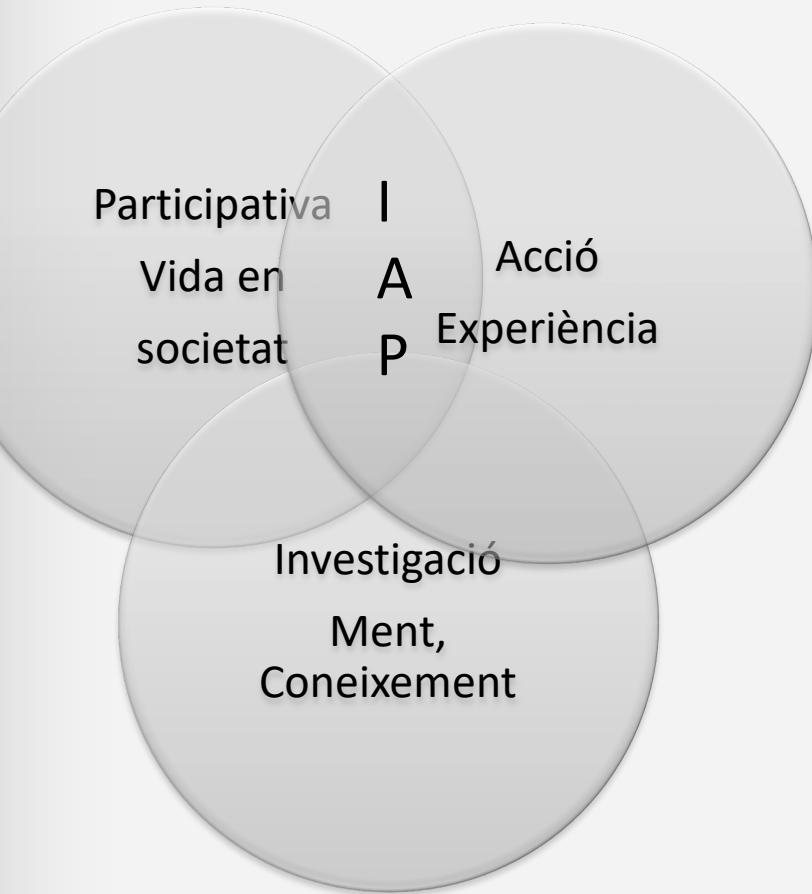
Fase I. Diagnòstic

PER A QUÈ?	TÈCNICA	ELABORACIÓ	APLICACIÓ	ANÀLISI	TRANSVERSAL
	Qüestionari (Deductiu +Inductiu)	Qui: EI, GIAP-L'H i "estudiants" Com: MT, experiències, anàlisi del resultat dinàmica	Estudiants (micro+macro) Qui: EI i GIAP-L'H	Qui: EI Com: A. estadístic 2 nivells micro/macro	TOT EL PROCÉS S'ACOMPAÑA Observació: (organitzada entorn dimensions)
	I Jornada (analitzadors construïts) + (identificació necessitats)	Qui: el GIAP-L'H i EI, Estudiants Com: Tècnica participativa adaptada del SAS.	Durant jornada	Qui i EI, GIAP-L'H.	

PER A QUÈ?	Grups de discussió	Qui: el GIAP-L'H i l'EI	familiars, entitats i estudiants	Qui. L'EI i el GIAP-L'H, participants de l'estudi Com. debat	Observació: (organitzada entorn dimensions vinculades amb la participació)
	Sociograma comunitari	Qui: L'EI	El GIAP-L'H i altres entitats, estudiants i persones del barri	El GIAP-L'H i altres entitats, estudiants i persones del barri Com. debat	
	Taller participatiu Adaptació d'alguna tècnica del SAS (Jornada)	Presentació de resultats parcials Qui. L'EI i el GIAP-L'H. Participants de l'estudi			

Meta investigació. Tècnica IAC + qüestions

Fase I. Diagnòstic

Chevalier and Buckles, 2013, p. 10

Interrogants:

Com investigar sobre les accions?

Si es proposen accions que són excloents?

Reptes:

No enquistar els processos i obrir-nos

Deixar que el projecte tingui vida però no abromar-nos per “aquesta vida”

Incloure un segon esborrany del diagnòstic

Possibilitats:

Ampliar la xarxa

Formar-nos (Bartolomé, 1997)

Limitacions. Anàlisi de xarxes socials

Per seguir....

“Science Shops” (anys 70, Països Baixos)

Molt sovint unides a un departament específic d'una universitat o d'una ONG, ofereixen recolzament a investigacions participatives, en resposta a les inquietuds experimentades per la societat civil. És un enfocament basat en la demanda i d'avall cap a dalt. El seu treball és pot descriure com la investigació basada en la comunitat.

Projectes d'Aprenentatge i Serveis

Investigació Cooperativa

Diagnòstic Rural Participatiu

Bibliografía

- Analysis, S. N. (2013). Aplicaciones de los métodos mixtos al análisis de las redes personales de la población inmigrada 1 Mixing methods in Social Network Analysis : Applications to the analysis of migrants ' personal networks ., 89–115. doi:10.5944/empiria.26.7154
- Bartolomé, M. (1997). Metodologia qualitativa orientada cap al canvi i la presa de decisions. Generalitat de Catalunya.
- Bolívar, M., Martí, J., & Lozares, C. (2013). Aplicaciones de los métodos mixtos al análisis de las redes personales de la población inmigrada 1, 89–115. doi:10.5944/empiria.26.7154
- Chevalier, J. M., Buckles, D. J., & Dialogue, S. A. S. (2013). Participatory Action Research , (March).
- Científica, S. D. I., Revistas, R. De, América, C. De, & Abierto, E. (2008). Redalyc La Investigación Acción Participativa : aporte de Fals Borda a la educación popular.
- Coghlan, D., & Brydon-Miller, M. (Eds.). (2014). *The SAGE encyclopedia of action research*. (Vols. 1-2). Thousand Oaks,, CA: SAGE Publications Ltd. doi: <http://dx.doi.org/10.4135/9781446294406>
- Kemmis, S., & Mctaggart, R. (2007). P 2 – 271 (pp. 271–330).
- Levin, M. (2012). Academic integrity in action research. *Action Research*, 10(2), 133–149. doi:10.1177/1476750312445034
- Rai, R. K. (2012). A participatory action research training initiative to improve police effectiveness. *Action Research*, 10(3), 225–243. doi:10.1177/1476750312439901
- Social, C. D. T. (2000). Participación comunitaria y gestión alternativa de conflictos.
- Villasante, T. (n.d.). Seis saltos que practicamos por los caminos de la complejidad social * Six Jumps we Practise on the Way of Social Complexity, 44(2002), 73–94.
- (Social, 2000)(Científica, Revistas, América, & Abierto, 2008)(Bolíbar, Martí, & Lozares, 2013)